

ग्रामीण कृषी मौसम सेवा

भारत मौसम विभाग

प्रायोगिक ब्लॉक लेव्हल अॅग्रोमेट अॅडव्हायझरी बुलेटिन
(आयएमडी आणि आयसीएआर चा संयुक्त उपक्रम)

हवामानावर आधारीत कृषि सल्ला

दिनांक : 28-09-2021

नागपूर(महाराष्ट्र) मध्ये पारशिवनी ब्लॉक करा साठी हवामान पूर्वानुमान - वर जारी :2021-09-28 (पुढील पाच दिवसांसाठी सकाळी ८:३० वाजेपर्यंत वैध)

हवामान घटक	2021-09-29	2021-09-30	2021-10-01	2021-10-02	2021-10-03
पर्जन्यमान (मिमी)	8.5	2.3	5.1	6.4	8.0
कमाल तापमान (अं.से)	31.3	31.5	31.8	32.0	32.2
किमान तापमान (अं.से)	24.3	24.1	24.6	24.4	24.5
सकाळची सापेक्ष आर्द्रता (टक्के)	94	92	90	88	87
दुपारची सापेक्ष आर्द्रता (टक्के)	77	75	73	72	71
वाऱ्याचा वेग(किमी/तास)	13.0	10.0	8.0	7.0	6.0
वाऱ्याची दिशा(अंश)	156	156	235	10	198
मेघाच्छादन (ऑक्टा)	7	6	7	7	6

हवामान सारांश / चेतावणी:

पारशिवणी तालुक्यामध्ये, भारतीय हवामान विभाग, प्रादेशिक हवामान केंद्र, नागपूर च्या तालुकानिहाय मूल्य वर्धित अंदाजानुसार, पुढील पाच दिवस दिनांक २९ सप्टेंबर २०२१ ते ०३ ऑक्टोबर २०२१ दरम्यान आकाश अंशतः ते पूर्णतः ढगाळ राहण्याची आणि अति हलक्या ते हलक्या स्वरूपाचा पाऊस होण्याची शक्यता व दिनांक २९ सप्टेंबर २०२१ रोजी वादळी वारा (३० ते ४० किमी/तास) व मेघगर्जनसह विजांचा कडकडाट होण्याची शक्यता वर्तविण्यात आली आहे.

कृषि सल्ला:

कृषी रसायनाच्या फवारणीची, हंगामी पिके, भाजीपाला आणि फळबागांमध्ये आंतरमशागतीची कामे स्थानिक हवामानाचा अंदाज लक्षात घेऊन पुढील २ ते ३ दिवसामध्ये उरकून घ्यावीत. परिपक्व अवस्थेतील सोयाबीन व इतर पिकाची काढणी करावी व काढणी केलेले पिक शेतातील उंचवट्यावर साठवावे आणि मळणी ची कामे शक्य नसल्यास ताडपत्रीच्या साहाय्याने झाकून ठेवावे तसेच स्थानिक हवामानाचा अंदाज घेऊन उन्हात वाळवावे.

संक्षिप्त संदेश सल्ला:

वादळी वाऱ्याचा अंदाज लक्षात घेता भाजीपाला व फळबागांना बांबूचा सहाय्याने आधार द्यावा.

पिक निहाय सल्ला:

पिक	पिक निहाय सल्ला
-----	-----------------

पिक	पिक निहाय सल्ला
सोयाबीन	<p>सोयाबीन काढणी व मळणी व्यवस्थापन: सोयाबीन च्या शेतामध्ये पावसाचे पाणी साचले असल्यास अतिरिक्त पाण्याचा तात्काळ निचरा करावा. ज्या शेतकरी बांधवांनी लवकर परिपक्व होणारे वाण जसे कि, जेएस- १५-६०, जेस- २०-३४, जेएस- १३०५, एनआरसी- १३०, एनआरसी- १३८ इत्यादी यांची लागवड केली असल्यास परिपक्व अवस्थेत असलेल्या पिकाची तात्काळ स्थानिक हवामानाचा अंदाज घेऊन काढणी करावी व काढणी केलेले पिक शेतातील उंचवट्यावर साठवावे आणि मळणी ची कामे शक्य नसल्यास ताडपत्रीच्या साहाय्याने झाकून ठेवावे. दाने भरण्याच्या अवस्थेमध्ये सततच्या पावसामुळे सोयाबीन च्या गुणवत्तेची हानी होऊ शकते तसेच परिपक्व शेंगा मधील दाण्यास अंकुर येऊ शकतात त्यामुळे (परिपक्व अवस्था येताच) पावसाची उघडीप पाहून तत्काळ काढणी करून घ्यावी. सोयाबीन चे कापणी केलेले पिक स्थानिक हवामान अंदाज लक्षात घेता दोन ते तीन दिवस उन्हात वाळवावे व कापणी केलेले पिक सुरक्षित ठिकाणी ठेवावे व ताडपत्रीच्या साहाय्याने झाकावे व मळणी ची कामे सोयीनुसार उरकून घ्यावी.</p>
ज्वारी	<p>रब्बी ज्वारीजमीन मशागत, बीजप्रक्रिया, अन्नद्रव्य व पेरणी व्यवस्थापन:रब्बी ज्वारीच्या पेरणीकरिता मध्यम ते खोल/भारी, जास्त जलधारण क्षमता असलेली व पाण्याचा चांगला निचरा होणारी जमीन निवडावी. खरीप हंगामातील उडीद व मुग पिकाच्या काढणी नंतर ३ ते ४ वखराच्या पाळ्या देऊन जमीनीची पूर्व मशागत करून घ्यावी. शेवटच्या वखराच्या पाळीपूर्वी १० ते १५ गाड्या चांगले कुजलेले शेणखत किंवा कंपोस्ट खत पसरवून जमिनीत मिसळावे. तणे, धसकटे वेचून जमीन पेरणीस तयार करावी. रब्बी ज्वारीच्या पेरणीसाठी प्रती हेक्टरी १० किलो प्रमाणित बियाणे वापरावे. पेरणीसाठी दोन ओळीतील अंतर ४५ सेंमी तर दोन झाडातील अंतर १५ सेंमी ठेवावे. बागायत ज्वारीचे अपेक्षित उत्पादन साठी दोन ओळीतील अंतर ४५ सेंमी तर दोन झाडातील अंतर १२ सेंमी ठेवावे.पेरणीकरिता सी.एस.एच. – १५ आर या संकरीत वाणाचा तर सुधारित/ शुद्ध पिकेव्ही क्रांती (एकेएसव्ही १३ आर), परभणी मोती, सीएसव्ही – १८ (रब्बी बागायती वाण), सीएसव्ही – १२, सीएसव्ही – २९, फुले वसुधा, फुले सुचित्रा, फुले रेवती, परभणी सुपर मोती या वाणाचा तर स्थानिक वाणाचा मालदांडी : ३५-१, रिगणी या वाणाचा वापर करावा. ज्वारीच्या प्रती किलो बियाण्यास २५ ग्राम अझोटोबॅक्टर, २० ग्राम स्फुरद विरघळविणारे जीवाणू (पीएसबी) व ४ ग्राम ट्रायकोडर्मा व्हीरीडी या बुरशीनाशकाची बीज प्रक्रिया करावी. कोरडवाहू रब्बी ज्वारीकरिता हेक्टरी ५० किलो नत्र, २५ किलो स्फुरद व २५ किलो पालाश संपूर्ण खताची मात्रा पेरणीच्या वेळी द्यावी. पेरणी उतारला आडवी करावी.जमिनीतील उपलब्ध ओलावा लक्षात घेता वाफसा आल्यानंतर रब्बी ज्वारीची पेरणी २५ सप्टेंबर ते १५ ऑक्टोबर दरम्यान करून घ्यावी.</p>

पिक	पिक निहाय सल्ला
कपाशी	<p>कपाशी रोग व्यवस्थापन: कपाशीच्या शेतामध्ये पावसाचे पाणी साचले असल्यास अतिरिक्त पाण्याचा तात्काळ निचरा करावा. खबरदारीचा उपाय म्हणून कपाशीतील आंतरिक बोंड सड रोगाच्या व्यवस्थापनासाठी सुरुवातीच्या बोंडे विकसित होण्याच्या अवस्थेमध्ये कॉपर ऑक्सीक्लोराईड ५०% डब्ल्यू.पी. (२५ ग्रॅम)+ स्ट्रेप्टोसायक्लीन (१ ग्रॅम) यांचे मिश्रण प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून सध्याच्या पावसाच्या उघडिपीनंतर स्वच्छ हवामान परिस्थिती बघून फवारणी करावी. कपाशीमध्ये आकस्मिक मर रोगाची लक्षणे दिसून आल्यास प्रादुर्भाव ग्रस्त शेतामध्ये व्यवस्थापनासाठी कार्बेन्डाझिम ५० % डब्ल्यू.पी. २० ग्राम + १०० ग्राम युरिया प्रति १० लिटर पाणी पिकाला वाफसा आल्यानंतर आळवणी करावी. कपाशी रस शोषक कीड व्यवस्थापन: कपाशीमध्ये पाते, फुले आणि सुरुवातीच्या बोंडे भरण्याच्या अवस्थेमध्ये रस शोषक किडींचे (फुलकिडे व तुडतुडे) निरीक्षण करावे व आर्थिक नुकसान पातळी गाठली असल्यास थायमेथोक्झाम २५ डब्ल्यू.पी २ ग्राम किंवा डिनोटेफ्युरोन २० एसजी ३ ग्राम प्रति १० लिटर किंवा डायफेन्थियुरोन ५० डब्ल्यू.पी १२ ग्राम प्रति १० लिटर पाणी (न्यापस्याक किंवा चलित फवारणी पंप) या प्रमाणात सध्याच्या पावसाच्या उघडिपीनंतर स्वच्छ हवामान परिस्थिती बघून फवारणी करावी. जर फुलकिड्यांचा (टीएस्व्ही रोगाचा प्रसार करण्यास कारणीभूत) प्रमुख प्रादुर्भाव असल्यास व आर्थिक नुकसान पातळी गाठली असल्यास थायमेथोक्झाम २५ डब्ल्यू.पी २ ग्राम किंवा स्पिनेटोरम ११.७ एसजी ८.५ मिली किंवा डिनोटेफ्युरोन २० एसजी ३ ग्राम प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून सध्याच्या पावसाच्या उघडीनंतर फवारणी करावी. कपाशी गुलाबी बोंड अळी व्यवस्थापन: कपाशीमध्ये गुलाबी बोंड अळीच्या पतंगांच्या हालचालीवर निरीक्षण करण्यासाठी एकरी दोन याप्रमाणे पेक्टीनोल्युर अथवा गॉसिप्ल्युर हे सक्रिय घटक असलेले कामगंध सापळे लावावेत. कामगंध सापळ्या मध्ये अडकलेल्या पतंगांची नियमितपणे निरीक्षणे नोंदवावीत. पतंगांनी आर्थिक नुकसान पातळी (८ पतंग प्रति सापळा प्रति रात्र असे सलग तीन रात्री) ओलांडल्याचे निदर्शनास येताच शिफारशीत असलेल्या रासायनिक कीटकनाशकांचा अवलंब करावा. प्रादुर्भावग्रस्त डोमकळ्या वेचून त्वरित नष्ट कराव्यात (आर्थिक नुकसान पातळी- १० % डोमकळ्या प्रादुर्भाव ग्रस्त फुले). हिरवी बोंडे लागल्यानंतर दर आठवड्याला यादृच्छिक पद्धतीने एकरी २० बोंडांचे (१ बोंड प्रति झाड) निरीक्षण करावे. (आर्थिक नुकसान पातळी- १० टक्के प्रादुर्भावग्रस्त बोंडे). उपलब्धतेनुसार ट्रायकोग्रामा बॅक्टी या अंड्यावर उपजीविका करणाऱ्या परोपजीवी मित्रकीटकाचे ६० हजार प्रति एकर याप्रमाणे पाल्या-फुले लागण्याच्या अवस्थेपासून १५ दिवसांच्या अंतराने तीनदा प्रसारण करावे. जैविक घटकांचा कीडनियंत्रणासाठी वापर करण्याच्या किमान एक आठवडा आधी आणि एक आठवडा नंतर रासायनिक कीटकनाशकांचा वापर करू नये. गुलाबी बोंड अळीने आर्थिक नुकसान पातळी गाठली असलेल्या ठिकाणी निंबोळी आधारित किटकनाशक ५० मिली किंवा क्लोरपायरीफॉस २० % ईसी २५ मिली किंवा क्लिनॉलफॉस २० % एएफ २० मिली किंवा थायोडीकार्ब ७५ डब्ल्यू.पी २० ग्राम किंवा प्रोफेनोफॉस ५० ईसी ३० मिली किंवा इंडोक्साकार्ब १४.५ एसजी ५ मिली किंवा ईमामेक्टीन बेन्झोएट ५ एसजी ५ ग्राम प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून सध्याच्या पावसाच्या उघडीनंतर फवारणी करावी. कपाशी अन्नद्रव्य व्यवस्थापन: कपाशी पिक फुलू लागल्यास अवस्थेत असताना २ % युरिया ची तर बोंडे विकसित होण्याच्या अवस्थेत २ % डीएपी ची सध्याच्या पावसाच्या उघडिपीनंतर फवारणी करावी. वाफसा आल्यानंतर बागायती संकरीत बीटी कपाशीला</p>
तूर	<p>तुरीच्या शेतामध्ये पावसाचे पाणी साचले असल्यास अतिरिक्त पाण्याचा तात्काळ निचरा करावा. ढगाळ हवामान व पावसामुळे तुरीवरील आकस्मिक रोग व्यवस्थापनाकरिता झाडाच्या मुळाजवळ कॉपर ऑक्सीक्लोराईड ५० डब्ल्यू.पी २५ ग्रॅम प्रति १० लिटर पाणी घेऊन आळवणी करावी. पिकामध्ये हेक्टरी किमान ४-५ कामगंध सापळे लावावे. या सापळ्या मध्ये अडकलेले नरपतंग वेळोवेळी काढून नष्ट करावे तसेच विशिष्ट कालावधीत वड्या (ल्युर) बदलावे.</p>

पिक	पिक निहाय सल्ला
मोसबी	<p>संत्रा मोसंबीच्या पावसाळ्यातील फळ गळ व्यवस्थापनासाठी उपाययोजना: संत्रा व मोसंबी फळबागेमध्ये पावसाचे पाणी साचल्यास तत्काळ अतिरिक्त पाण्याचा निचरा करावा. झाडावरील पानसोट काढून टाकावेत. बाग तण विरहित ठेवावी. सप्टेंबर महिन्याच्या पहिल्या आठवड्यात पावसाच्या उघडिपीनंतर जिबरेलिक आम्ल १.५ ग्राम + कॅल्शियम नायट्रेट १.५ किलो १०० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी केल्यानंतर पंधरा दिवसांनी २-४-डी किंवा एनएए १.५ ग्राम + मोनोपोटाशियम फॉस्फेट (०: ५२: ३४) १.५ किलो १०० लिटर पाण्यात मिसळून सप्टेंबर महिन्याच्या तिसऱ्या आठवड्यात फवारणी करावी. वाढ होणाऱ्या आंबिया बहराच्या संत्रा मोसंबी फळ झाडांसाठी प्रत्येक झाडाला ५० ग्राम फेरस सल्फेट (FeSO₄) + ५० ग्राम झिंक सल्फेट (ZnSO₄) व ५ किली चांगले कुजलेले शेणखत किंवा गांडूळ खत यासह शिफारशीत मुख्य अन्नद्रव्य खताचची उर्वरित मात्रा झाडाच्या आव्यात द्यावी. ज्या बगीच्यात ग्रीनींग जीवाणू (वायवार) संक्रमणाची लक्षणे (फळावर निस्तेज हिरवा पिवळा रंग किंवा हिरवा कंच फळावर फळाच्या बटणाच्या उतीचे लालसर होणे) दिसून आली आहेत अशा झाडावर टेट्रासायक्लीन हायड्रोक्लोराईड ६०० पीपीएम (६० ग्राम प्रती १०० लिटर पाणी) आणि त्यानंतर २१ दिवसांनी स्ट्रेप्टोसायक्लीन किंवा के-सायक्लीन १५० पीपीएम (१.५ ग्रॅम प्रती १० लिटर पाणी) या प्रमाणात मिसळून फवारणी करावी. फळझाडावरची फायटोपथोरा ची तपकिरी कुज साठी फॉसेटील एएल २.५ ग्राम प्रती लिटर पाण्यात (ऑगस्ट आणि सप्टेंबर महिन्यात दोनदा ४० दिवसांच्या अंतराने) पानावर फवारणी करावी. मुळकुज होत असलेल्या बगीच्यात मेफेनोक्झाम एमझेड २.५ ग्राम प्रती लिटर पाण्यात (५ ते १० लिटर झाडाच्या आकारमानावर अवलंबून) प्रती झाड किंवा फॉसेटील एएल २.५ ग्राम प्रती लिटर (४० दिवसांच्या अंतराने दोनदा) आळवणी आणि फवारणी करावी. अतिग्रसीत झाडांवरील प्रादुर्भाव ग्रस्त फळे काढून टाकावीत आणि नंतर मेफेनोक्झाम एमझेड (२.५ ग्राम प्रती लिटर पाणी) + कार्बेन्डाझीम (१ ग्राम प्रती लिटर पाणी) या प्रमाणात द्रावण तयार करून फवारणी करावी. कोलेट्रोट्रिकम आणि बोटीओडिप्लोडीया बुरशी प्रभावित झाडावर १ ग्राम प्रती लिटर पाणी या प्रमाणात कार्बेन्डाझीम किंवा थायोफोनेट मिथाईल ची दोनदा फवारणी करावी. पहिल्या फवारणीनंतर १० दिवसांच्या अंतराने दुसरी फवारणी करावी. अझोक्सिस्ट्रोबीन + डायफेनकोनाझोल बुरशीनाशक ०.५ मिली प्रती लिटर फवारणी पर्याय म्हणून करता येते. फळमाशीच्या नियंत्रणासाठी हेक्टरी २० ते २५ मिथाईल युजेनॉल चे कामगंध सापळे लावावेत. प्रत्येक १५ ते २० दिवसांच्या अंतराने आमिष (मिथाईल युजेनॉल) बदलावे. फळाच्या परिपक्वतेच्या अवस्थेत फळाचा रंग बदलण्याच्या वेळी फळ रस शोषण करणाऱ्या पतंगाच्या व्यवस्थापनासाठी कडूनिम्बाचे तेल १० मिली प्रती लिटर किंवा पेट्रोलियम फवारणी तेल (खनिज तेल) २० मिली प्रती लिटर १० ते १५ दिवसांच्या अंतराने फळाची तोडणी होई पर्यंत करावी. बगीच्यात झाडाखाली पडलेली फळे एकत्रित करून कंपोस्ट खड्ड्यात पुरून टाकावीत. सर्व फवारणीची कामे सध्याच्या पावसाच्या उघाडी नंतर करावी तसेच खते देण्याची कामे वाफसा परिस्थिती आल्यानंतर करावी.</p>
भात	<p>धान तुडतुडे कीड व्यवस्थापन: तुडतुडे किडीच्या व्यवस्थापनासाठी, अझाडीरेक्टिन ०.१५ % (१५०० पि.पि.एम.) @ ३० मि.ली. किंवा मेटारायझियम अनीसोपली ही जैविके २.५ कि.ग्रॅ. प्रती हेक्टर किंवा इमिडाक्लोप्रिड १७.८ एस. एल. @ २.२ मि.ली. किंवा फिप्रोनिल ५ एस.सी. @ २० मि.ली. किंवा फ्लोनीकॅमीड ५० डब्ल्यू.जी. @ ३.० ग्रॅम १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. धान अन्नद्रव्य व्यवस्थापन: १०० किलो नत्र, ५० किलो स्फुरद व ५० किलो पालाश प्रति हेक्टरी द्यावे. संपूर्ण स्फुरद व पालाश आणि नत्राची अर्धी मात्रा चिखलावर तर उरलेली नत्राची अर्धी मात्रा दोन समान हफ्यात (फुटवे फुटण्याच्या वेळी साधारणपणे ३० दिवसांनी आणि लोंबी येण्याच्या सुरुवातीस साधारणपणे ६० दिवसांनी) विभागून द्यावी. धान करपा रोग व्यवस्थापन: करपा रोगाच्या व्यवस्थापनासाठी हेक्झाकोनॅझोल ५ % ई.सी. @ २० मि.ली. किंवा आयसोप्रोथिलेन ४० % ई.सी. @ १५ मि.ली. किंवा टेबूकोनॅझोल २५.९ ई.सी. @ १५ मिली प्रती १० लिटर पाण्यात मिसळून स्वच्छ हवामान परिस्थिती असताना फवारणी करावी. धान कडा करपा रोग व्यवस्थापन: कडाकरपा रोगाच्या व्यवस्थापनासाठी स्ट्रेप्टोसायक्लीन @ १ ते १.५ ग्रॅम प्रती १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. धान पर्णकोष करपा रोग व्यवस्थापन: पर्णकोष करपा रोगाच्या व्यवस्थापनासाठी टेबूकोनॅझोल २५.९ ई.सी. @ १५ मि.ली. किंवा प्रोपिकोनॅझोल २५ ई.सी. @ १० मि.ली. किंवा हेक्झाकोनॅझोल ५ ई.सी. @ २० मि.ली. प्रती १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. धान पर्णकोष कुजव्या रोग व्यवस्थापन: पर्णकोष कुजव्या रोग व्यवस्थापनासाठी, हेक्झाकोनॅझोल ७५ डब्ल्यू.जी. @ १.३३ ग्रॅम प्रती १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. धान दाणे रंगहीनता व्यवस्थापन: दाणे रंगहीनता व्यवस्थापनासाठी, धान पिक फुलोरा अवस्थेत असताना दुपारच्या वेळी खालील प्रमाणे कोणत्याही एका बुरशीनाशकाची फवारणी करावी. हेक्झाकोनॅझोल ४ % + झायनेब ६८% डब्ल्यू.पी. @ २० ते २५ ग्रॅम किंवा टेबूकोनॅझोल ५०% + ट्रायफ्लोक्झीक्टाबिन २५% डब्ल्यू.जी. @ ४ ग्रॅम प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून दुपारनंतर फवारणी करावी. सर्व फवारणीची कामे सध्याच्या पावसाच्या उघाडी नंतर करावी.</p>

फळे आणि भाजीपाला पिक निहाय सल्ला:

फळे आणि भाजीपाला पिक	फळे आणि भाजीपाला पिक निहाय सल्ला
मिरची	मिरची पिकावरील शेंडेमर वफळसड रोगाच्या नियंत्रणाकरिता डायफेनकोर्नॅझॉल २५ ईसी ५ मिली १० लिटर पाण्यात किंवा अॅझोक्झायस्ट्रोबिन २३ ईसी १० मि.ली प्रती १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी पाऊसपडून गेल्यानंतर करावी.

पशुधन विषयक निहाय सल्ला:

पशुधन विषयक	पशुधन विषयक निहाय सल्ला
बकरा किंवा बकरी	शेळ्यांमध्ये पावसाळ्यात विशेषतः पोट्यात जंतूची व परजीवीची संख्या वाढते. त्यासाठी उपाय म्हणून पशु वैद्यकाच्या सल्ल्यानुसार शेळ्यांना जन्तानाशाकाची मात्र देण्यात यावी.

कुकुटपालन विषयक निहाय सल्ला:

कुकुटपालन विषयक	कुकुटपालन विषयक निहाय सल्ला
चिकन	कोबड्यांमध्ये रोग प्रतिकारक शक्ती वाढविण्यासाठी तुळशीच्या पानाची भुकटी दोन ग्राम प्रती दिवस या प्रमाणे १५ दिवस द्यावी.

इतर (माती / जमीन तयार करणे) निहाय सल्ला:

इतर (माती / जमीन तयार करणे)	इतर (माती / जमीन तयार करणे) निहाय सल्ला
सामान्य सल्ला	शेतकरी बांधवांनी मेघगर्जना आणि आकाशात विजा चमकत असतांना घ्यावयाची काळजी: जर तुम्ही शेतात काम करीत असाल तर शेताजवळील ताबडतोब आश्रय घ्यावा. शेतातील सुरक्षित ठिकाणाचा आसरा घेतल्यानंतर पायाखाली कोरडे लाकूड, प्लास्टिक, गोणपाट, कोरडा पाला-पाचोळा ठेवावा. तुमचे दोन्ही पाय एकत्र करून गुडघ्यावर दोन्ही हात ठेवून तळपायावर बसावे. तुमच्या पायाव्यतिरिक्त शरीराचा अन्य कुठलाही भाग जमिनीला स्पर्श होणार नाही याची काळजी घ्यावी. जमिनिमध्ये ओलावा असलेल्या ठिकाणी किंवा पाण्याच्या स्त्रोतामध्ये जसे कि, तलावात काम करणाऱ्या व्यक्तींनी ताबडतोब सुरक्षित आणि कोरड्या ठिकाणी जावे. जवळपास उंच झाडे असतील तर त्या झाडाच्या उंचीपेक्षा दुप्पट उंचीच्या अंतरावर आश्रय घ्यावा. विजांच्या बचावापासून पक्के घर हे सर्वात सुरक्षित ठिकाण आहे. शेतकऱ्यांनी आपले घर तसेच जनावरांचा गोठ्याच्या आजूबाजूला शक्यतो कमी उंचीची झाडे लावावीत. ओलावा असलेले, दलदलीचे ठिकाण तथा पाण्याचे स्त्रोत्र (विहीर, तलाव, नदी, शेत तालाव ई.) पासून शक्यतो दूर राहावे. चारचाकी वाहनातून प्रवास करीत असल्यास वाहनातच थांबावे. शेतकरी बांधवांनी त्यांच्याजवळ धातूचे कुठलेही उपकरण नसावे याची दक्षता घ्यावी. शेतामध्ये काम करतांना एकाच वेळी जास्त व्यक्तींनी एकत्र काम करू नये. दोन व्यक्तीमध्ये किमान १५-२० फूट अंतर राहिल याची काळजी घ्यावी. धातूची दांडी असलेल्या छत्रीचा वापर करू नका. शेतकऱ्यांनी विजेवर चालणारी तसेच धातू पासून बनलेल्या इतर कृषी अवजारांपासून दूर रहा.
सामान्य सल्ला	हवामान आधारित कृषी सल्ला पत्रिकेमध्ये नमूद तारखांची वैधता हि नमूद तारखेच्या मागील दिवसाच्या सकाळी ०८:३० वाजेपासून नमूद तारखेच्या सकाळी ०८:३० वाजेपर्यंत असेल, याची नोंद घ्यावी.